

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 1182 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	12
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarni tashkil etishning nazariy asoslari.....	20
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	26
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	29
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari.....	34
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari.....	42
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida).....	47
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.....	52
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozorida faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	57
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	65
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	69
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	74
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	79
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	86
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari.....	90
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedagogik metodlar yordamida amalga oshirish....	95
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari.....	100
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	107
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari.....	112
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	118
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	123
Saidqulova Firuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari.....	127
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	131
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	
Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari.....	138
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	145
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	

Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	151
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	156
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari	161
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili	167
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish	171
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	175
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	180
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	185
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	188
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	194
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	198
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm	203
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	209
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	213
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	218
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли	225
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране	230
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	234
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане	239
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов	245
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях	251
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	
Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана	257
Саиткамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	263
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	268
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari	273
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili	278
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	

Globallashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	284
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children	288
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment	293
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammad qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	298
Avazov Ilxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	303
Axrоров Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	311
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	316
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	321
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	327
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	332
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	336
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.	341
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	345
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	350
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	354
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	358
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari	362
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarining moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	368
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	373
Xodjayev Anvar Rasulovich	
Transport Decarbonization Strategy	379
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	384
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	389
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi.....	392
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	396
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	401
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliquil o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	406
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	411
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi.....	418
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	

Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishiga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	423
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	429
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	434
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	440
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	444
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	449
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	455
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari	462
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	469
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	473
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	480
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	484
Sa'dullayeva Asaxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	487
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	492
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish	497
Xamidova Z. U.	
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati	503
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	507
Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish.....	513
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari.....	518
Shodmonova Odina G'ofur qizi	
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili.....	522
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati	527
Eldor Uskanov	
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari	532
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida)	536
Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash.....	543
Sobirov Azizbek Avzbekovich	
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	550
Gadaev Ismat Yadgarovich	
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar	553
Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	

O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari	556
Kobilova Nasiba Xurramovna	
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy	563
Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market	568
Musyeva Shoirazimovna	
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi.....	572
Odina Nabiyeva Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish.....	577
Rashidova Xadicha Tursunalievna	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modellashtirish yo'llari	583
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba	588
Tashmatov Rustam Xusanovich	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	594
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti.....	597
Zilola Jumanova	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	604
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана.....	609
Кадиров Алишер Исмаилович	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов	613
Раупов Жамшид Рашидович	
O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar	619
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	624
Камалов Камоладдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni.....	628
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	632
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	637
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	646
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: atb "Aloqabank" misolida.....	651
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeva	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	656
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	660
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	665
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari	669
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	675
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	686
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	691
Kuziyeva Nargiza Ramzanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	696
O. N. Djurayev	

Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	701
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	707
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	713
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	718
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	725
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	733
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish	740
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	746
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida	751
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlarini	756
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	
Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	761
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	768
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонова Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	776
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish	782
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений	789
Жанзаков Бекзот, Жонузоков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati	797
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	804
Муминов Шахзод Низомидинович, Каримова Азиза Махмадризоевна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	808
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	816
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari	821
Berdikulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	825
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari	834
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptovalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollari	837
Berdikulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	839
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	845
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash	848
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	

Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	858
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	865
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	874
Berdikulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	878
Алиева С. С.	
Роль применения информационных технологий "BLOCKCHAIN" в совершенствовании системы бухгалтерского учета Республики Узбекистан.....	883
Холбеков Расул Олимович	
Sanatoriy-sog'lomlashtirish muassasasida ichki audit qanday amalga oshiriladi: usullari	888
Shafkarov Faxriddin Xudayberdievich	
Tashqi savdo operatsiyalarining yagona elektron axborot tizimida umidsiz qarzdorlik masalasi	894
Tashmuxe'dov Dilmirod Mirabzalovich	
Принципы формирования отчета о финансовых результатах в национальной и зарубежной практике.....	899
Эргашева Шахло Тургуновна	
Xalqaro raqamli integratsiyaning O'zbekiston an'anaviy banklarning raqobat muhitiga ta'siri	909
Abdujabbarov Abdurasul Abdurashid o'g'li	
O'zbekistonda turizm sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish: muammolar va strategiyalar.....	917
Eshmurodov Rustam Sayfiddin o'g'li	
Yoshlar turizmini rivojlantirishda ommaviy va alternativ turizmning o'rni hamda volontyorlikning xususiyatlari.....	920
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Parrandachilik statistikasi ko'rsatkichlar tizimini shakllantirishning nazariy asoslari.....	924
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Iqtisodiyotda kambag'allik darajasini qisqartirishda moliya bozori instrumentlaridan foydalanish imkoniyatlari.....	929
Shaxnoza Qobilova	
Sohibqiron Amir Temur va Adam Smitning soliqlarga bo'lgan qarashlarining xususiyatlari to'g'risidagi fikrlar	934
Alimov Iloxomjon Ikromovich	
O'zbekiston Respublikasida zamonaviy bank xizmatlarinin rivojlantirish istiqbollari (O'ZMILLIYBANK AJ misolida)	940
Kadirov Laziz	
Milliy barqaror rivojlanish sohasidagi maqsad va vazifalarni amalga oshirishda iqtisodiy indikatorlar tahlili .	943
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
The Role of Artificial Intelligence in Digital Transformation.....	947
Raimjonova Madina Asrarovna	
Tadbirkorlikda innovatsion faoliyatni moliyalashtirish masalalari	951
Otaxanov Sardorbek Maxammadali o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyati samarasini oshirishda iqtisodiyotni rivojlantirishning strategik yo'nalishlari	954
I. M. Kamoliddinov, Sodiqov Maqsudjon Abdulolimovich	
Tadbirkorlik subyektlarini soliq mexanizmi orqali rivojlantirish masalalari.....	957
Akbarov Akramjon Ibroximjonovich	
Yashil investitsiya samaradorligini oshirish masalalari.....	961
Ibrohimov Muhammadjon Abdullajanovich	
Yengil sanoat korxonalarini rivojlantirish va eksport imkoniyatlarini oshirish yo'llari	964
K. M. Umarmuklov	
"Yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishda tadbirkorlik faoliyati va uning hissasini oshirish masalalari	968
G. T. Mamajanova	
Kichik biznes faoliyatini qo'llab-quvvatlashda mahalliy boshqaruv bilan mushtarak jihatlarining o'ziga xos xususiyatlari	972
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	

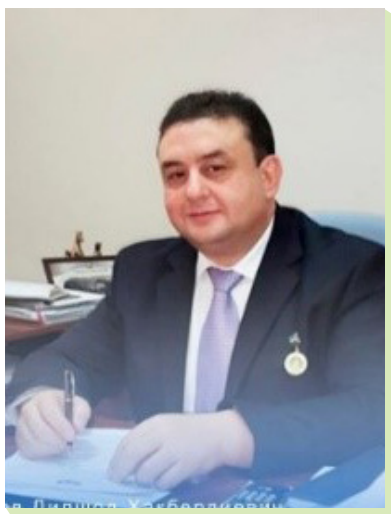
Aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari.....	978
Tursunov Abdulla Qoraboshevich	
Институциональные концепции устойчивого развития в рамках стратегического управления экономикой региона.....	982
Сеитова Лейла Пулатовна	
Hududlarda turistik destinatsiyalarni majmuaviy rivojlantirishda raqobatbardoshlik strategiyasini takomillashtirish istiqbollari.....	990
Mirzayev Abdullajon Topilovich	
Современное состояние развитие системы железнодорожного транспорта.....	994
Саримсакова Малохат Хикматуллаевна	
Relevance of Benchmarking in Industrial Enterprises.....	997
Uktamjonova Zulayxo Anvarjon qizi	
Aholini ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning tashkiliy-huquqiy asoslarini takomillashtirish masalalari.....	1002
Tursunov Abdulla Qoraboshevich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida davlat xususiy sheriklik asosida byudjetdan ajratilayotgan mablag'larning holati tahlili.....	1006
Xalilova Sh. G'.	
Направления обеспечения конкурентоспособности во внешнеэкономических связях.....	1009
Ахмедов Икром Акрамович	
O'zbekistonda natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish mexanizmini rivojlantirish.....	1023
Primova Nigora Ikrom qizi	
Kichik biznes korxonalarida B2B bozorini tizimli tashkil etishning uslubiy jihatlari.....	1030
Zakirova Gulnoza Qudratovna	
Current Trends in Agrotourism in Uzbekistan: Demand, Needs, and Motives of Agriturists.....	1034
Iroda Abdieva Gayrat kizi	
Современное состояние достойного труда специалистов транспорта в условиях цифровизации.....	1039
Абдуллаева Нигора Шамсиддиновна	
Обоснование методов оценки совершенствования конкурентоспособности предприятий легкой промышленности.....	1043
Тухтасинова Мухайё Мирзасултоновна	
Проблемные аспекты трансформации финансовой отчетности бизнеса юридических лиц.....	1049
Шин Инесса Олеговна	
Cross-Cultural Management is a Separate Field of Science and Discipline.....	1055
Umarova Zulaykho, Rakhmanova Zilola	
Tadbirkorlik subyektlarida xalqaro sifat standartlarini joriy etish tahlili.....	1058
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznesning o'rni.....	1062
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
Iqtisodiy inqiroz davrida kredit xizmatlari bozorini davlat tomonidan tartibga solishning xorijiy modellari....	1066
Kurbonov Rustam Radjabovich	
Raqamli transformatsiya konsepsiyalari va uning ahamiyati.....	1071
Abdurahmonov Abdumalik Abdurashidovich	
O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tashkilotlarini davlat-xususiy sheriklik asosida moliyalashtirishning istiqbollari.....	1078
Xalilova Shoxsanam G'ayrat qizi	
"EIZ" hududida soliq va bojxona rejimlari uchun imtiyozlarni tahlil qilish.....	1083
Xusanov Durbek Nishonovich, Djurayeva Iroda Bahrom qizi	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligini lizing asosida moliyalashtirish istiqbollari.....	1087
Aliqulov Mehmonali Salahiddin o'g'li	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda sun'iy texnologiyalarning o'rni.....	1092
Xonova Nodira Fazliddinovna	
O'zbekistonning investitsiya muhiti jozibadorligini oshirish yo'llari.....	1097
Sotimov Yunusbek Turg'unboy o'g'li	
"Yashil" sanoat siyosatini yuritish zaruriyati: bozor nuqsonlaridan milliy xavfsizlikkacha.....	1102
Muqimov Sherali Axmadali o'g'li	
O'zbekiston to'qimachilik sanoatining hozirgi holati tahlili va rivojlantirish istiqbollari.....	1107
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	

Improving the Methodology of Econometric Analysis of the Efficiency of Financial Activity of Agricultural Agroclusters of Uzbekistan.....	1112
Ochilov Ilhom Sayitkulovich	
O'zbekistonda "Yashil" iqtisodiyotga o'tish va "Uglerod neytralligiga erishish" strategiyalarining ahamiyati	1120
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Quliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamataliyev G'ayrat Chori o'g'li, Bazarov Shodi Abdirahmonovich	
Oziq-ovqat mahsulotlari brend qiymatini oshirishda marketing strategiyalari.....	1127
Xodjiyev Ibroxim Ikramovich	
Актуальные вопросы укрепления доверия населения к банковской системы Республики Узбекистан	1133
Рузибоева Нилуфар Тулкин кизи	
Hududlarda ijtimoiy-iqtisodiy nomutanosiblikni kamaytirish uchun mintaqaviy siyosat vositalarining xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	1139
Normurodov Alibek Anvar o'g'li	
Mintaqa korxonalarining rivojlanish potensialini shakllantirishda innovatsion marketingning o'rni va mohiyati.....	1146
Axmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlarini tokomillashtirish yo'llari.....	1150
Samandarova Dilfuza Mansurovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida ishsizlikning iqtisodiy oqibatlari: mavjud muammolar va yechimlar.....	1157
Fatilloev Farrux Farhod o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligi tarmog'iga ta'sir qiluvchi ko'rsatkichlarning iqtisodiy-statistik tahlili.....	1162
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
Banklar tomonidan muammoli kreditlar bilan ishlash samaradorligini oshirish yo'llari ("Agrobank" ATB misolida).....	1171
Yusufov Xurshidjon Sharifovich	
Namangan viloyatida don va don mahsulotlari narxini shakllanishining bozor tadqiqoti.....	1176
Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon o'g'li	

O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISH VA "UGLEROD NEYTRALLIGIGA ERISHISH" STRATEGIYALARINING AHAMIYATI

Pulatov Dilshod Haqberdiyevich

I.f.d, professor, O'zbekiston Respublikasi
Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi
Budjet-soliq ilmiy tadqiqotlari instituti
direktori birinchi o'rinbosari

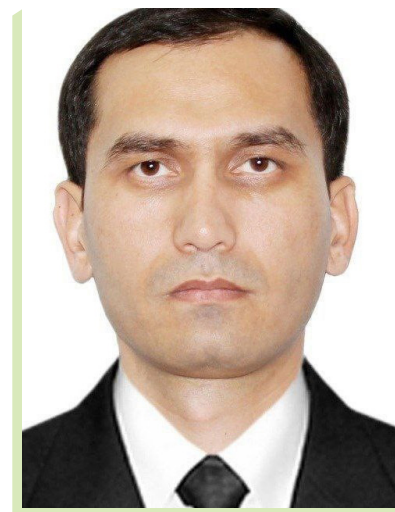
Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich

Davlat boshqaruvi akademiyasi mustaqil
izlanuvchisi

Mamataliyev G'ayrat Chori o'g'li

Bank-moliya akademiyasi magestranti (MBA)

Bazarov Shodi Abdirahmonovich

Bank-moliya akademiyasi magestranti(MBA)

Annotatsiya: Tadqiqotda “Yashil” iqtisodiyotga o'tish strategiyasi va “Uglerod neytralligiga erishish strategiyasi”ning muhimligi, ushbu strategiyalarni amalga oshirayotgan YETTB va xorij mamlakatlari tajribasiga asosan O'zbekiston uchun takliflar tayyorlanadi. Berilgan takliflar amalga oshirilgan taqdirda qancha iqtisodiy samaradorlikka erishilishi mumkinligi nazariy jihatdan tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: o'tish strategiyasi, iqtisodiy samaradorlik, YETTB, CO₂.

Abstract: In the study, proposals for Uzbekistan are prepared based on the importance of the “Strategy of transition to a green economy” and “Strategy to achieve carbon neutrality”, and the experience of EBRD and foreign countries implementing these strategies. It is theoretically analyzed how much economic efficiency can be achieved if the given proposals are implemented.

Key words: transition strategy, economic efficiency, EBRD, CO₂.

Аннотация: В исследовании предложения для Узбекистана подготовлены с учетом важности “Стратегии перехода к зеленой экономике” и “Стратегии достижения углеродной нейтральности”, а также опыта ЕБРР и зарубежных стран, реализующих эти стратегии. Теоретически проанализировано, какой экономической эффективности можно достичь при реализации данных предложений.

Ключевые слова: стратегия перехода, экономическая эффективность, ЕБРР, CO₂.

KIRISH

To'rtinchi sanoat inqilobi insoniyatning texnologik innovatsiyalardan ekologik barqarorlik maqsadlarida foydalanishi va “yashil” iqtisodiyotga o'tishi bilan boshlandi. Rivojlanayotgan texnologiyalar sanoatni qayta shakllantirar ekan, “yashil” iqtisodiyotga o'tish nafaqat dolzarb, balki majburiy bo'lib qolmoqda. Qazib olinadigan yoqilg'iga asoslangan energetika tizmlaridan qayta tiklanuvchan energiyaga asoslangan tizimga o'tish jadallashib bormoqda. Xalqaro energetika agentligi ma'lumotlariga ko'ra ^[1], hozirda qayta tiklanuvchan energiyaga kiritiladigan investitsiya qazib olinadigan yoqilg'iga kiritiladigan investitsiyadan 70 foizga ko'p, ya'ni qayta tiklanuvchan energiyaga kiritiladigan har 1,70 AQSH dollari investitsiyasiga qazib olinadigan yoqilg'iga kiritiladigan 1 AQSH dollari to'g'ri keladi. Jahon banking tadqiqotlariga ko'ra ^[2] toza ichimlik uchun sarflangan har 1 AQSH dollari tibbiy xarajatlarni kamaytirish va kapital samaradorlikni oshirish orqali 4 AQSH dollarli miqdorida daromad keltirishi aniqlangan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 21-fevraldagi “O'zbekiston–2030” strategiyasini “Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida”gi PF-37-son Farmonining bosh maqsadi “O'zbekiston–2030” strategiyasida belgilangan keng ko'lamli islohotlarni 2024 yilda samarali amalga oshirish, xalqimizning kundalik hayotida ijobiy o'zgarishlarga erishish bo'yicha tizimli harakatlarni izchil davom ettirish, “yashil iqtisodiyot” tamoyillariga asoslangan yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini ta'minlash, ekologik holatni yaxshilash, suv va boshqa tabiiy resurslardan unumli foydalanish standartlarini keng joriy qilish hamda xalq manfaatlariga yo'naltirilgan boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish” ekanligi mavzuning dolzarbligini karrasiga oshiradi.

Yashil iqtisodiyotga o'tish va uglerod neytralligiga erishish strategiyasi iqlim o'zgarishi va atrof-muhit degradatsiyasining dolzarb muammolarini hal qilishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar resurslardan barqaror foydalanishni rag'batlantiradi, ifloslanishni kamaytiradi va innovatsiyalarni rag'batlantiradi, shu bilan ekologik barqarorlik va iqtisodiy barqarorlikni oshiradi. Qayta tiklanadigan energiya manbalari va samarali amaliyotlarga ustuvor ahamiyat berib, “yashil” iqtisodiyot nafaqat atrof-muhitga etkazilgan zararni kamaytiradi, balki ish o'rinlari imkoniyatlarini yaratadi va texnologik taraqqiyotni ta'minlaydi. Uglerod neytralligiga erishish global isishni cheklash, iqlim bo'yicha xalqaro majburiyatlarni bajarish va uzoq muddatli iqtisodiy va ekologik barqarorlikni ta'minlash uchun juda muhimdir.

Tadqiqotda “Yashil” iqtisodiyotga o'tish strategiyasi va “Uglerod neytralligiga erishish strategiyasi”ning muhimligi, ushbu strategiyalarni amalga oshirayotgan YETTB va xorij mamlakatlari tajribasiga asosan O'zbekiston uchun takliflar tayyorlanadi. Berilgan takliflar amalga oshirilgan taqdirda qancha iqtisodiy samaradorlikka erishilishi mumkinligi nazariy jihatdan tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlatlarning “yashil” iqtisodiyotga o'tishini jadallashtirishda xalqaro tashabbuslar va xalqaro moliya institutlarining o'rni beqiyos. Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki (YETTB)ning “Yashil” iqtisodiyotga o'tish strategiyasi shunday tashabbuslardan biri bo'lib, bankning asosiy vazifasi bank faoliyat yuritayotgan hududlarda “yashil” loyihalar va tashabbuslarga yo'naltirilgan investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash orqali barqaror rivojlantirishga ko'maklashish, iqlim o'zgarishiga va atrof-muhit bilan bog'liq boshqa ekologik maqsadlarga erishishni qo'llab-quvvatlashdan iborat.

YETTB o'zi faoliyat yuritayotgan davlatlarda kam uglerodli "yashil" iqtisodiyotga o'tishni qo'llab-quvvatlash bo'yicha o'zining qat'iy majburiyatini aks ettirgan holda, 2025-yilga borib "yashil" moliyalashtirish ulushini 50 foiz dan ortiqqa yetkazishni maqsad qilib qo'ygan ^[3]. Bank ta'kidlashicha, ushbu maqsadga erishish bir tomondan vaqt masalasiga bog'liq bo'lsa, ikkinchi tomondan davlatlarning "yashil" tiklanish yondashuvini qo'llash, ichki resurslarni o'z vaqtida taqsimlash va ikki tomonlama donorlar, Yevropa Ittifoqi va YETTBning "yashil" faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi global fondlar bilan mustahkam aloqalarga asoslangan tashqi mablag'larning mavjudligiga bog'liq.

YETTB 2006-yilda Barqaror energiya tashabbusi (BET) orqali 2006–2010-yillarni o'z ichiga olgan energiya samaradorligi va iqlim o'zgarishi loyihalarini, shu jumladan, qayta tiklanuvchi energiya va moslashuv loyihalarini ko'rib chiqishni boshlagan. Ushbu faoliyat 2015-yilda tasdiqlangan "yashil" iqtisodiyotga o'tish (Green Economic transition yoki GET) yondashuvi bilan kengaytirilgan.

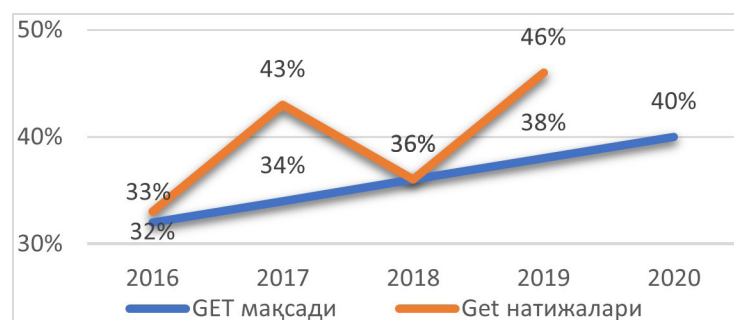
YETTB 2006-yilda BET orqali quyidagi maqsadlarga erishishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan edi ^[4]:

- barqaror energiyaga kiritiladigan investitsiyalar hajmini ikki baravarga oshirish va umumiy investitsiya qiymatini 5 mlrd yevroga yetkazish;
- BETni asosiy faoliyat doirasida birlashtirish;
- investitsiyalarni ko'paytirishni qo'llab-quvvatlash bo'yicha siyosiy muloqotlarni yo'lga qo'yish;
- 100 mln yevro miqdoridagi grant jamg'armasini safarbar etish maqsadida tashabbusni qo'llab-quvvatlash uchun donorlar bilan yangi hamkorlikni yo'lga qo'yish.

YETTB BET ning 1-fazasida (2006–2008-yillar) erishilgan rekord va tajribaga asoslanib, energiya samaradorligi va qayta tiklanuvchi energiya manbalarini moliyalashtirishni yanada kengaytirish ustida ish olib bordi va BET ning 2-fazasi (2009–2011) uchun quyidagi maqsadlarni belgiladi:

- BET investitsiya maqsadini 3 mlrd yevrodan 5 mlrd yevrogacha, loyihaning umumiy qiymati 9 mlrd yevrodan 15 mlrd yevrogacha oshirish (loyihaning umumiy qiymati barqaror energiya bilan bog'liq bo'lmagan moliyalashtirishni ham o'z ichiga oladi);
- 100 mln yevro donor moliyalashtirish maqsadi;
- investitsiya granti/imtiyozli moliya maqsadini 250 mln yevroga yetkazish;
- yiliga 25-35 mln tonna CO₂ emissiyasini kamaytirish.

2010-yil dekabr oyining oxiriga kelib, 2006 yilda BET ishga tushirilgandan keyin 353 ta loyiha imzolandi va umumiy qiymati 6,1 mlrd yevro miqdoridagi investitsiya mablag'lariga erishildi. Ushbu loyihalarning umumiy qiymati taxminan 32 mlrd yevroni tashkil etdi va bu investitsiyalar natijasida kutilayotgan uglerod chiqindilarining yillik kamayishi darajasi 37,2 mln tonna CO₂ ni tashkil qilgan. 2010-yilda Latviyada imzolangan loyihalar bilan BET operatsiyalari 2010 yil dekabr holatiga ko'ra 29 ta davlatni qamrab olgan.

1-rasm: YIO' strategiyasining 2016–2019-yillardagi oldiga qo'ygan maqsadlari va natijalari

Manba. "GET approach 2021–2025" hisoboti asosida tuzib chiqildi.

1-rasmda ko'rsatilganidek, YETTB 2016–2019-yillarda o'z oldiga qo'ygan maqsadlarini bajardi va hattoki ayrim yillarda o'z oldiga qo'yilgan maqsadlardan ancha yaxshiroq natija qayd etdi. Xususan bank 2017-yilda jami investitsiyalarining 34 % ni YIO' ga yo'naltirilgan loyihalarga sarflashni maqsad qilgan bo'lsa, haqiqatda ushbu yilda 43 % investitsiyalar YIO' doirasida amalga oshirilgan. Bank 2018-yilda ko'zlangan 36 % lik maqsadga erishilgan bo'lsa, 2019-yildan 46 % investitsiyalarni YIO' doirasida amalga oshirgan.

Yevropa Ittifoqi "yashil" taksonomiyasiga ko'ra investitsiyalar oltita (1-iqlim o'zgarishini yumshatish, 2-iqlim o'zgarishiga moslashish, 3-suv va dengiz resurslaridan barqaror foydalanish va muhofaza qilish, 4- resurs-

lardan samarali foydalanish va aylanma iqtisodiyotga o'tish, 5- ifloslanishning oldini olish va nazorat qilish, 6- biologik xilma-xillik va ekotizimlarni muhofaza qilish, tiklash hamda ularning xizmatlari) maqsad bo'yicha baholanadi. YETTB o'zining umumiy maqsadlariga muvofiq, GET1.0 iqlimni (Yevropa Ittifoqi "yashil" taksonomiyasi 1–2-maqsadlari) moliyalashtirish va boshqa ekologik maqsadlar (Yevropa Ittifoqi "yashil" taksonomiyasi 3-4-5-6-maqsadlari) bilan faoliyatni rivojlantirishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan edi.

YETTB o'zning yangi YIO' strategiyasida favqulodda iqlim va ekologik inqirozni hal qilish uchun o'z hissasini yanada kengaytirish tashabbusi bilan chiqdi. Bankning yangi strategiyasi "yashil" moliyalashtirishni amalga oshirish bo'yicha mustahkam tajribaga asoslangan bo'lib, 2021-yildan 2025-yilgacha bo'lgan davr uchun "yashil" iqtisodiyotga o'tishning (Bank bu davr strategiyasini GET2.1 deb nomlashni boshlagan) keng qamrovli va o'z faoliyat yuritayotgan mamlakatlarning iqlim o'zgarishi va atrof-muhit muammolariga hamohang tarzda moslashishiga asoslangan. YETTB yashil, past uglerodli va barqaror iqtisodiyotga o'tishni tezlashtirishni qo'llab-quvvatlash va amalga oshirish maqsadida quyidagilarni o'z oldiga maqsad qilib qo'ygan:

- o'z faoliyatini iqlim bo'yicha xalqaro kelishuvlarga jumladan, Parij kelishuvi tamoyillariga muvofiqlash-tiradi;
- uzoq muddatli past uglerodli strategiyalarni ishlab chiqish va moliyaviy tizimlarni yashillashtirish bo'yicha bankning siyosiy ishtirokini kuchaytiradi;
- yashil innovatsion raqamli yechimlar, aylanma iqtisodiyot, tabiiy kapital va "yashil" qiymat zanjirini moliyalashtirish kabi atrof-muhit va iqlim ta'sirini yumshatish va moslashishning muayyan tematik soha-lariga innovatsiyalar kiritish orqali investitsiyalarni kengaytiradi.

TADQIQOT BO'SHLIG'I

Tadqiqot savollari:

1. O'zbekiston Yevropa tiklanish va taraqqiyot bankining (YETTB) "Yashil" iqtisodiyotga o'tish strategi-yasidan nimalarni saboq sifatida olishi kerak?
2. 2050–2060-yilgacha O'zbekiston Respublikasida uglerod neytralligiga erishish strategiyasini tuzishda nimalarga e'tibor qaratish kerak?

TADQIQOT METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotda O'zbekistonda "Yashil" iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tuzishda nimalarga e'tibor berish, YETTB ning mavjud strategiyalaridan nimalarni olish mumkinligi va "Uglerod neytralligiga erishish" strategiysasida olinishi mumkin bo'lgan takliflarning potensial iqtisodiy samaradorligi nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Boshqacha qilib aytadigan bo'lsak, tadqiqotda empirik va nazariy tahlildan iborat aralash yondashuv qo'llaniladi. Bunday tahlilda o'zgaruvchilar o'rtasidagi regression yoki korrelyatsion bog'liqliklar aniqlanmaydi yoki oldinga surilgan gipoteza tekshirilmaydi balki, to'plangan ma'lumotlarni deskriptiv tahlil qilishdan foydalanib tadqiqot savoliga javob qidiriladi. Tadqiqotning savollari O'zbekistonda qabul qilinishi kutilayotgan strategiyalar uchun takliflar ishlab chiqishdan iborat bo'lganligi bois, bu takliflardan qanday iqtisodiy samara kutilishi ham nazariy jihatdan tahlil qilinadi.

Tadqiqot savollariga javob qidirishda ikkilamchi ma'lumotlardan foydalaniladi. Bunday ma'lumotlar YETTB va xalqaro moliya institutlarining turli manbalari yoki hisobotlaridan olingan.

TAHLIL VA NATIJALAR

YETTB ning GET tashabbusi barqaror rivojlanishni rag'batlantirish va "yashil" iqtisodiyotga o'tish uchun qimmatli saboqlar va tushunchalarni taqdim etadi. YETTB ning GET tashabbusidan o'rganish mumkin bo'lgan quyidagi 6 ta asosiy saboqlarni ko'rib chiqsak:

1. **Integratsiyalashgan yondashuv:** YETTBning GET tashabbusi "yashil" iqtisodiyotga o'tishni qo'llab-quvvatlash uchun investitsiyalar, siyosiy muloqotlar, salohiyatni oshirish va bilim almashishning integratsiyalashgan yondashuvni taklif qiladi. Ushbu kompleks yondashuv iqlim o'zgarishi, resurslar samaradorligi va barqaror rivojlanishning o'zaro bog'liq muammolarini hal qilishga yordam beradi.
2. **Manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik:** YETTB "yashil" loyihalar va bu loyihalarga yo'naltirilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishga yordam berish uchun hukumatlar, biznes subyektlari, fuqarolik jamiyati tashkilotlari va boshqa manfaatdor tomonlar bilan faol hamkorlik qiladi. Ushbu hamkorlikdagi yondashuv hamkorlikni rivojlantiradi, yagona konsensusni o'rnatadi va "yashil" o'tish tashabbuslarining samarador-ligini oshiradi.

3. **Innovatsion moliyalashtirish mexanizmlari:** YETTB barqaror loyihalarga xususiy sektor investitsiyalarini jalb qilish uchun “yashil” obligatsiyalar, “yashil” kreditlar va iqlimga chidamlilik fondlari kabi innovatsion moliyalashtirish mexanizmlaridan foydalanadi. Moliyaviy imtiyozlar va risklarni taqsimlash mexanizmlarini taqdim etish orqali YETTB korxonalarni “yashil” amaliyot va texnologiyalarni qabul qilishga undaydi.
4. **Texnik yordam va salohiyatni oshirish:** YETTB mahalliy hamkorlarga “yashil” moliya, barqaror energiya, resurslar samaradorligi va atrof-muhitni boshqarish bo'yicha tajribani rivojlantirishga yordam berish uchun texnik yordam, salohiyatni oshirish dasturlari va bilim almashish tadbirlarini taklif qiladi. Ushbu qo'llab-quvvatlash manfaatdor tomonlarning “yashil” loyihalarni samarali amalga oshirish imkoniyatlarini oshiradi.
5. **Monitoring va baholash:** YETTB o'zining “yashil” investitsiyalari va tashabbuslarining ta'sirini kuza-tish uchun mustahkam monitoring va baholash tizimini qo'llaydi. Asosiy samaradorlik ko'rsatkichlarini o'lchash, natijalarni baholash va muntazam tahlillarni o'tkazish orqali YETTB “yashil” iqtisodiyotga o'tish bo'yicha sa'y-harakatlarida mas'uliyat, shaffoflik va doimiy yaxshilanishni ta'minlaydi.
6. **Bilim almashish va ilg'or tajribalar:** YETTB “yashil” iqtisodiyotga o'tishda ishtirok etayotgan mam-lakatlar, institutlar va hamkorlar o'rtasida bilim, ilg'or tajriba va o'rganilgan saboq almashishga yordam beradi. Fikr va tajriba almashish orqali YETTB innovatsiyalar, muvaffaqiyatli modellarni takrorlash va barqaror rivojlanishda transchegaraviy hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi.

YETTBning GET tashabbusidan olingan ushbu saboqlarni o'rganish va qo'llash orqali O'zbekistondagi siyosatchilar, biznes vakillari va boshqa manfaatdor tomonlar barqaror rivojlanishga o'tishda ko'maklashish, iqlim o'zgarishiga nisbatan chidamlilikni oshirish va “yashil” iqtisodiyotga o'tishni tezlashtirish bo'yicha o'z sa'y-harakatlarini amalga oshirishlari mumkin.

O'zbekistonda “yashil” iqtisodiyotga batamom o'tishni ta'minlash uchun “nol uglerod” strategiyasini tuzib chiqish va unga ergashish maqsadga muvofiq. Mualliflar tomonidan, “Koreya Respublikasining 2050-yilgacha uglerod neytralligi strategiyasi” tajribalaridan kelib qichib, 2050–2060-yilgacha O'zbekiston Respublikasida uglerod neytralligiga erishish strategiyasini tuzish va energetika, transport va qurilish sektorlarida uglerod ney-tralligiga erishishi yuzasidan qo'yidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Qayta tiklanadigan energiyaning o'zgaruvchanlik va uzilishlari bilan bog'liq muammolarni hal qilish maq-sadida energiya talabi va ta'minotini aniq prognozlash tizimini ishlab chiqish, kelajakdagi innovatsion texnologiyalarni, masalan, ishonchli energiya ta'minoti uchun energiyani saqlash tizimini yaratishi maq-sadida kengaytirilgan yordamni ta'minlash uchun ma'lumot to'plash, ma'lumotlarni tahlil qilish, modelni ishlab chiqish(sun'iy intellektlardan foydalanib) va faktorlarning integratsiyasi mexanizmlaridan foydal-anish taklif qilindi. Shamol va quyosh kabi qayta tiklanuvchan energiya manbalarini tarmoqqa samarali integratsiya qilish uchun aniq prognozlash juda muhimdir. Bu energiyaga bo'lgan talabning o'zgarish-larini oldindan ko'rishga yordam beradi va resurslarni zaxiralash yoki muvozanatlashni rejalashtirishga yordam beradi.
- **Iqtisodiy samaradorligi.** Xalqaro qayta tiklanuvchi energiya agentligi tadqiqotlariga muvofiq ^[5], energiya talabi va ta'minotini aniq prognozlash tizimi mavjud quvvatlardan foydalanish samaradorligini oshiradi. “O'zbekiston–2030” strategiyasida 2030-yilgacha qayta tiklanuvchi energiya manbalarini 25 ming MVt ga yetkazish maqsadini va hozirgi kundagi 1 kVt-soat elektr energiyasi tannarxi ^[6] 1000 so'm (yoki 7,9 sent) ekanligini hisobga olib, energiya talabi va ta'minotini aniq prognozlash tizimi yordamida mavjud quvvatlardan foydalanish samaradorligining 1 foizga oshishi natijasidagi yuzaga keladigan ikti-sodiy samaradorlikni hisoblasak (1).

$$IS = N \times t_{sutka} \times t_{yil} \times \Delta \theta \times C (1)$$

Bu yerda:

IS – foydali ish koeffitsiyentning o'zgarishi natijasida aniqlanadigan iqtisodiy samaradorlik;

N –qayta tiklanuvchi energiya manbalarining quvvati (2030 yilga kelib O'zbekistonda erishilishi maqsad qilingan N=);

t_{sutka} – mavjud quvvatga ega qayta tiklanuvchi energiya manbalarining sutka davomida ishlash soati (ish-laydi deb faraz qilingan);

t_{yil} – 365 kun, 1 yil davomiyligi;

$\Delta\delta$ – mavjud quvvatlardan foydalanish samaradorligining o'zgarishi yoki foydali ish koeffitsiyentning o'zgarishi (ko'rilayotgan masalada foydali ish koeffitsiyentning 1 foizga o'zgarishi natijasidagi iqtisodiy samaradorlik aniqlanmoqda).

C – 1 kVt-soat energiyaning tannarxi (2024-yil uchun AQSH dollari qiymati olingan bo'lib, 2030-yildagi tannarxni hisoblashda aynan shu qiymat olingan, inflyatsiya hisobga olinmagan)

$$IS = 25 \times 10^6 \text{ kVt} \times 14 \text{ soat} \times 365 \text{ kun} \times 0,01 \times 0,079 \approx 100,92 \times 10^6$$

Demak, 2030 yilga kelib energiya talabi va ta'minotini aniq prognozlash tizimi yordamida mavjud quvvatlardan foydalanish samaradorligining 1 foizga oshishi yiliga taxminan 101 mln AQSH dollari miqdorida foyda keltiradi (inflyatsiya hisobga olinmaganda).

2. Qurilish sohasida energiya samaradorligini oshirish, sohani kam uglerodli energiya bilan ta'minlash, qazib olinadigan energiyadan foydalanishni minimallashtirish maqsadida "yashil" soliqliq imtiyozlari va kuchli qurilish standartlaridan foydalanish, jumladan, 2028-yildan boshlab barcha yangi jamoat binolari, 2035-yildan boshlab esa barcha yangi davlat va xususiy binolari nol energiya talab qiladigan qurilish standartlariga bo'ysundirish. 2028-yildan oldin qurilgan binolarga, agar ular "yashil" rekonstruksiya qilish bo'yicha yechimlarni qabul qilsalar, soliqlarni kamaytirish va kredit foizlari uchun grantlar kabi hukumat imtiyozlariga ega bo'ladilar.

- **Iqtisodiy samaradorlik.** Xalqaro energetika agentligining 2050-yilga qadar "Nol netto uglerod" ssenariysida binolarni "nol uglerod" standartiga o'tkazish natijasida rivojlanayotgan mamlakatlarda 2030-yilga kelib dekorbanizatsiyalash 2 % ga yetishi prognoz qilingan. 2019-yilda dunyodagi o'rtacha Qurilish sohasidagi issiqxona gazlari emissiyasi jami emissiyaning 21 foizini tashkil qilishini hisobga olib ^[7] (O'zbekiston uchun ma'lumotlar ochiq manbalarda mavjud emas), sohadagi yillik 2 % qisqarish jami emissiyadagi 0.42 % issiqxona gazlaridagi qisqarishga olib kelinishini ko'rish mumkin. Ko'rilayotgan yilda O'zbekistonda issiqxona gazlari emissiyasi 190 mln tonna CO₂ ekv bo'lganidan ^[8], 0.42 % issiqxona gazlaridagi qisqarish umumiy 798 ming tonna CO₂ ekv issiqxona gazlari qisqarishiga sabab bo'lishi mumkin edi. 2023-yilda uglerod kreditlari har bir tonna CO₂ ekv issiqxona gazlari emissiyasi uchun 40–80-dollar atrofida baholangan ^[9]. Demak, yuqoridagi shartlar bajarilganida, qurilish sohasida issiqxona gazlaridagi 2 % qisqarish yiliga o'rtacha 32-64 million AQSH dollari miqdorida foyda olib kelishi mumkin.

Transport sohasida uglerod chiqindilarining minimallashtirishi uchun transport vositasidan almashib foydalanish (shared mobility) amaliyotini joriy etish/kengaytirish, trafiklarni prognozlash va aqlli transport tizimlarini yaratish, avtonom transport vositalaridan tijorat maqsadlarida foydalanishni rag'batlantirish, temir yo'l transportiga modal o'tishni rag'batlantirish orqali 2050–2060-yilga kelib sohada uglerod neytralligiga erishish mumkin.

Iqtisodiy samaradorlik. Yuqorida ko'rilgan misoldagi (qurilish sohasidagi) nazariy gipotezalarga asoslanib, transport sohasidagi 1% issiqxona gazlaridagi qisqartirish natijasida qancha iqtisodiy samaradorlikka erishilishini hisoblasak. Dunyo bo'yicha transport sektoriga jami issiqxona gazlari emissiyasining chorak qismi to'g'ri keladi ^[10], ammo O'zbekiston uchun bunday statistika ochiq manbalarda mavjud emasligi sababli, O'zbekistonda ham transport sektori jami issiqxona gazlarining 25% ni emissiya qiladi deb faraz qilsak (aslida bundan ancha kam bo'lishi mumkin), sektordagi 1% issiqxona gazlaridagi qisqartirish yiliga taxminan 19–38-million AQSH dollari miqdorida foyda olib kelishi mumkin.

Yuqoridagi hisob-kitoblarning ayrim qismlari nazariy gipotezalarga asoslangan bo'lib, kelgusida, ishonchli ma'lumotlar asosida aniq hisob-kitoblarga tayaniladigan tadqiqot olib boriladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Iqtisodiy o'sishga yo'naltirilgan chora-tadbirlarda atrof-muhitning yaxlitligi va ijtimoiy tenglikka ustuvor ahamiyat berish zarurligi YETTB amalga oshirayotgan "Yashil iqtisodiyotga o'tish" tashabbusining asosiy xulosalaridan hisoblanib, aynan qaysi jihatlari O'zbekiston uchun mos kelishi tadqiqotda keltirib o'tildi. Loyihalarning atrof-muhitga ta'sirini baholash, resurslar samaradorligini oshirish imkoniyatlarini aniqlash va qayta tiklanuvchi energiya yechimlarini ilgari surish orqali "Yashil iqtisodiyotga o'tish" strategiyasi past uglerodli, resurslarni tejaydigan barqaror iqtisod yo'nalishini belgilaydi. Bundan tashqari, "Yashil" iqtisodiyotga o'tish va "Uglerod neytralligiga erishish" strategiyalarida ijtimoiy, iqtisodiy o'lchovlarning o'zaro bog'liqligi va inklyuziv iqtisodiy o'sishda jamiyatning o'rni beqiyos ekanligini ko'rish mumkin. Shuningdek, tadqiqotda "yashil" iqtisodiyotga o'tishda yangi "yashil" ish o'rinlarini yaratish, resurslardan samarali foydalanish va jamiyatning yashash darajasini yaxshilash orqali ijtimoiy muammolarning hal qilinishi maqsadga muvofiq ekanligi ta'kidlangan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Around \$1.70 is now invested in clean energy for every \$1 invested in fossil fuels. is that enough to get us to net zero? World Economic Forum. Available from: <https://www.weforum.org/agenda/2023/07/renewable-energy-investment-slowng/> (Accessed: 16 February 2024).
2. Water: An accelerator for Green, inclusive, and resilient growth. World Bank Blogs. Available from: <https://blogs.worldbank.org/en/water/water-accelerator-green-inclusive-and-resilient-growth> (Accessed: 06 February 2024).
3. Green Economy Transition Approach 2021-2025. Available from: <https://www.ebrd.com/documents/comms-and-bis/get-20212025.pdf> (Accessed: 06 March 2024).
4. Climate change and sustainable energy – EBRD. Available from: <https://www.ebrd.com/downloads/research/sustain/sr10ed.pdf> (Accessed: 06 March 2024).
5. Advanced forecasting of variable renewable power ... Available from: https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2020/Jul/IRENA_Advanced_weather_forecasting_2020.pdf (Accessed: 13 April 2024).
6. "Gazeta.uz" (2024) Elektrning tannarxi qariyb 1000 so'm, Tabiiy Gazniki Esa Qariyb 2000 so'mni Tashkil Qiladi – iqtisodiyot vazirligi, Gazeta.uz. Available from: <https://www.gazeta.uz/oz/2024/04/16/costs/> (Accessed: 13 April 2024).
7. Chapter 9: Buildings. IPCC Intergovernmental Panel on Climate Change. Available from: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/chapter/chapter-9/> (Accessed: 14 April 2024).
8. Total greenhouse gas emissions (kt of CO2 equivalent) – Uzbekistan. World Bank Open Data. Available from: <https://data.worldbank.org/indicator/EN.ATM.GHGT.KT.CE?locations=UZ> (Accessed: 14 April 2024).
9. Ho, D. (2023) Creating carbon credits: Is it profitable?, Terrapass. Available from: <https://terrapass.com/blog/creating-carbon-credits-is-it-profitable/> (Accessed: 11 April 2024).
10. EPA. Available from: <https://www.epa.gov/greenvehicles/fast-facts-transportation-greenhouse-gas-emissions> (Accessed: 2 April 2024).

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.